

Серйозною перешкодою на шляху європейської інтеграції України є активна реалізація теми членства України в ЄЄП (Єдиний Економічний Простір), що суперечить національним інтересам України. Серед негативів, до яких може призвести участь України ЄЄП, необхідно зазначити:

- зниження ресурсів державного бюджету на 8—12 млрд грн. на рік (або 15—20 % цього річного бюджету);

- зростання рівня безробіття (на 25—30 % працюючого населення);

- зростання зовнішнього боргу держави на 2 млрд на рік.

Крім того, участь у Єдиному Економічному Просторі коштуватиме українським підприємствам від 15 до 20 млрд дол.

РОЗШИРЕННЯ ЄВРОСОЮЗУ ТА УКРАЇНА

Розширення Європейського Союзу (ЄС) 1 травня 2004 року не стало несподіванкою для України. Уряд, Міністерство закордонних справ, Міністерство економіки та з питань європейської інтеграції доклали чимало зусиль у підготовці до можливих негативних наслідків для інтересів нашої держави, пов'язаних з безпосереднім сусідством України з розширеним ЄС. Слід зазначити, що у відповідності до стратегії «Європейський вибір», яка була обґрунтована в посланні Президента України до Верховної Ради в 2002 році, уряд у своїй роботі має керуватися потребами досягнення двох основних цілей.

Перше. Створення умов для максимально безболісного переходу до співробітництва з розширеним ЄС і, зокрема, з сусідніми державами, тобто «попередження і мінімізація можливих негативних наслідків розширення Європейського Союзу».

Друге. Створення належних передумов для поглиблення інтеграційного співробітництва з ЄС у торговельно-економічній, гуманітарній, соціально-культурній сферах, а також у галузі безпеки і оборони з поступовим виходом у площину політичної інтеграції.

Таке поєднання двоєдиної задачі, направленої на досягнення тактичних і стратегічних цілей, покладено в основу дипломатичних зусиль України в євроінтеграційному напрямі.

Доцільно зупинитися на трьох головних елементах, якими характеризується політичний вимір діалогу з Європейським Союзом на сучасному етапі. Це підготовка спільного плану дій співробітництва в галузі юстиції та внутрішніх справ, а також співробітництво в рамках європейської політики і безпеки.

Нагадаю, що правовою основою, на якій базується співробітництво між Україною та Європейським Союзом на сьогоднішній день, залишається угода «Про партнерство та співробітництво». Не всі положення угоди повністю виконані. Однак слід констатувати, що в ряді галузей рівень нашої взаємодії з ЄС уже перевищив рамки угоди. Тому логічним є вихід на якісно новий рівень відносин з Євросоюзом, правовою основою яких мала стати так звана Посилена угода. Разом з тим слід виділити, що успішність розвитку відносин Україна — ЄС оцінюватиметься саме на основі виконання положень Договору 1994 року.

У зв'язку з цим, варто зробити наголос на необхідності об'єднання зусиль уряду й парламенту, зокрема в такій важливій складовій угоди як адаптація законодавства. Цю важливу частину роботи на короткострокову перспективу передбачатиме спільний план дій «Україна-ЄС». У червні 2004 року Рада Європейського Союзу схвалила стратегічний документ та доповідь стосовно України, які разом з майбутнім планом дій «Україна-ЄС» складатимуть пакет документів ЄС щодо України, розроблений у рамках європейської політики добросусідства.

Європейська політика добросусідства, з точки зору її розробників, має стати моделлю відносин розширеного ЄС з країнами, які його оточують. При цьому ЄС неодноразово наголошував на принциповій відмінності сутності та спрямованості політики сусідства й політики розширення. Україна виходить з дещо іншого сприйняття європейської політики сусідства та запропонованого нам інструменту спільного плану дій. Для нас важливим є не те, наскільки план дій «Україна-ЄС» вписується в концепцію європейського сусідства, з нашої точки зору, доволі спірну, а наскільки цей документ виявиться дієвим у процесі досягнення стратегічних цілей євроінтеграції України. Прийнята Конституція ЄС містить достатні правові підстави для таких європейських держав, як Україна претендувати на вступ до Євросоюзу. Звичайно, за умови виконання певних умов і досягнення відповідних критеріїв.

З метою ефективної реалізації добросусідства доцільно розробити План дій з кожною державою-сусідом.

План матиме, у першу чергу, економічне спрямування та сприятиме поступовій трансформації відносин між Україною та

Європейським союзом від співробітництва до інтеграції. На сьогоднішній день відбулося п'ять раундів переговорів з представниками європейської комісії щодо підготовки Плану дій «Україна-ЄС».

Концептуальні спрямування та змістовне наповнення цього документа обговорювалися на найвищому політичному рівні під час останнього саміту «Україна-ЄС», що відбувся в липні 2004 року. У результаті наполегливої та цілеспрямованої роботи вдалося досягти завершальної стадії погодження проекту Плану дій. У той же час робота над кількома важливими положеннями ще продовжується. У ході переговорів принциповим моментом для нас було те, що План не повинен бути простою систематизацією вже існуючих напрямів співпраці, а має передбачати дії, спрямовані на якісне піднесення відносин у всіх сферах, і містити максимальну кількість елементів співпраці, притаманних процесу розширення.

Варто зазначити, що над цим документом працюють експерти України й Європейської комісії. Після погодження на експортному рівні План дій буде проходити відповідні узгодження і в Європейському Союзі, і в Україні. Що стосується України, то цими питаннями буде займатись, перш за все, Кабінет Міністрів, а також Рада з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

Водночас у рамках Євросоюзу поки що відсутній консенсус щодо надання Україні чіткого сигналу щодо членства. Саме тому існує потреба в наданні Плану максимального практичного спрямування і відповідного внесення до нього нагальних питань наближення України до ЄС. До проекту Плану включено положення, за яким успішна реалізація зазначеного Плану має створити передумови для встановлення нових договірних відносин між Україною та ЄС, зокрема, укладення посиленої угоди. Остаточні параметри такої угоди будуть визначатися спільно за результатами виконання Плану дій.

Необхідно відзначити й наступні домовленості, що були відображені в проекті Плану дій. Це визначення порядку створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС і проведення відповідних консультацій. До речі, економічна частина плану фактично містить комплекс заходів, які все одно необхідно буде провести в контексті підготовки до створення зони вільної торгівлі між Україною та ЄС. Принципово важливим моментом для створення такої зони є членство України у Світовій організації торгівлі (СОТ). Якби членство України в СОТ було сьогодні вирішеним питанням, то у Плані дій уже зараз можна було б чітко прописати

практичні кроки по створенню між Україною та ЄС зони вільної торгівлі.

По-друге, започаткування конструктивного діалогу щодо спрощення візового режиму між Україною та ЄС, згода Європейської комісії надати системну підтримку з адаптації українського законодавства до законодавства ЄС. Виконання Плану дій буде сприяти залученню України до спільного ринку ЄС, галузевих програм Євросоюзу, насамперед, у сфері науки, освіти, екології, енергозбереження, розбудові енергетичних та транспортних мереж України, залученню кредитів Європейського інвестиційного банку, прискоренню адаптації українського законодавства та виробничих стандартів до законодавства та стандартів ЄС.

Паралельно шляхи спрощення візового режиму опрацьовувались з новими країнами — членами Євросоюзу. У цьому контексті було укладено двосторонні угоди про спрощення режиму взаємних поїздок громадян між Україною та Польщею, Словаччиною, Угорщиною і Литвою, що передбачає надання громадянам цих держав безвізових поїздок, безвізовий режим поїздок в Україну в обмін на режим безоплатних віз для громадян України, збереження візового режиму для цілої низки категорій громадян України та застосування максимально спрощеної процедури видачі віз. Сьогодні ведуться переговори про укладання таких угод із Чехією та Словенією. Водночас МЗС разом з іншими міністерствами проводить роботу щодо запровадження в Україні системи заходів по удосконаленню контролю за в'їздом — виїздом іноземців із країн потенційних ризиків, зокрема, постачальників нелегальних мігрантів, у тому числі біометричними параметрами ідентифікації особи. Крім того, враховуючи рекомендації Ради Європи в галузі міграційної політики, Україна 18-ого лютого цього року підписала Європейську угоду про правила, що регулюють пересування осіб між державами — членами Ради Європи 1957 року. На даний час здійснюються заходи щодо набуття нею чинності. Участь України в цій угоді зміцнить позиції нашої держави на переговорах з ЄС стосовно лібералізації візового режиму, а також надасть більших можливостей у формуванні загальноєвропейського міжнародного механізму вільного пересування осіб.

Варто підкреслити, що наші зв'язки з країнами ЄС не будуть обмежені лише рамками Плану дій. Україна докладатиме й докладатиме надалі значних зусиль для розвитку двосторонніх відносин з державами-членами ЄС та просування у згаданих країнах інтересів нашої держави. Важливим аспектом співпраці є також розви-

ток регіонального та транскордонного співробітництва. Передбачається, що таке співробітництво має стати одним із ключових елементів поглиблення відносин між Україною та розширеним ЄС. Одним із пріоритетних напрямів європейської інтеграції України є поглиблення співробітництва з Європейським Союзом у сфері юстиції та внутрішніх справ.

Надзвичайно актуальними для України залишається співпраця у сфері боротьби з організованою злочинністю, нелегальною міграцією, торгівлею людьми та наркотичними засобами, відмиванням коштів, а також продовження боротьби з міжнародним тероризмом. Таке визначення пріоритетів є абсолютно зрозумілим, оскільки сьогодні неможливо чітко розмежувати безпеку внутрішню та зовнішню. У зв'язку з цим посилюється значення існуючих систем колективної безпеки та постає питання щодо необхідності вироблення спільної міграційної політики, особливо на регіональному рівні.

Саме тому питання боротьби з нелегальною міграцією потрібно вирішувати спільними зусиллями, а процес укладання угод про адмісію в регіоні має бути синхронізовано з метою створення спільного реадмісійного простору.

Варто зазначити, що сьогодні Євросоюз переживає складну і часом суперечливу фазу внутрішньої трансформації й переосмислення власного місця та ролі в сучасній зовнішньо-політичній системі координат, що значною мірою ускладнює відносини Україна — ЄС.

Однак для України час не стоїть на місці. Для нас також є важливим вироблення точного й правильного алгоритму взаємодії з ЄС при чіткому усвідомленні пріоритетних завдань нашої країни.

Курс на інтеграцію до ЄС для України безальтернативний. Показово, що в цьому нас підтримують і всі наші сусіди. І рано чи пізно Україна досягне поставленої мети. Тому зараз важливо з максимальною ефективністю використовувати всі наявні для цього можливості. Тим більше, що ЄС висловив готовність визнати повний ринковий статус економіки України одразу після вирішення українською стороною двох проблемних питань, а саме: законодавство у сфері банкрутства та державне регулювання цін. Ухвалено План дій «Україна — ЄС» щодо співробітництва у сфері науки й технологій та підписана Угода між Україною та ЄС про участь України в поліцейській місії ЄС у Республіці Македонія. Було досягнуто згоди щодо підписання найближчим часом Угоди між Україною та ЄС про використання ядерної енергії в мирних цілях. ЄС

висловив готовність і надалі підтримувати нашу державу в питанні підвищення ядерної безпеки. Існує домовленість про якнайшвидше завершення переговорного процесу щодо укладення Угоди між Україною та ЄС про торгівлю деякими сталеливарними виробами. На сьогодні ця угода вже парафрована й готується до підписання.

Інтеграція до Європейського Союзу є підвищенням наших внутрішніх стандартів у галузі економіки, в галузі ринкової економіки, в галузі громадянського суспільства, в галузі демократії й прав людини. Тому проводячи роботу по інтеграції, ми тим самим вирішуємо цілий ряд національних завдань для того, щоб умови життя наших людей стандарти в галузі прав людини та демократії наближалися до європейських.

Крім того, відомо, що Європейський Союз надає активну підтримку своїм кандидатам, членам і тим країнам, які вступили до Європейського Союзу. У першу чергу, це підтримка фінансова, а також підтримка в реформуванні економіки, суспільства.

З метою створення системи спільної координації та оперативного реагування між прикордонними та правоохоронними відомствами України та сусідніх з Україною нових держав — членів ЄС, планується створення консультативних пунктів для забезпечення координації дій прикордонних та правоохоронних служб. Найближчим часом буде підписано протокол між адміністрацією державної прикордонної служби України та головною комендатурою прикордонної варті республіки Польща про створення консультативних пунктів на українсько-польському кордоні.

В. Т. П'ятницький

перший заступник Міністра економіки
та з питань Європейської інтеграції
України

ПИТАННЯ ВДОСКОНАЛЕННЯ СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ З ЄВРОПЕЙСЬКИМ СОЮЗОМ

Після розширення 1 травня 2004 року Європейського Союзу нашим безпосереднім сусідом стало безпрецедентне за масштабами та глибиною інтеграції об'єднання. Єдиний ринок із 25 держав, які провадять єдину зовнішньоекономічну політику.

Розширення зони стабільності та економічного добробуту в Європі цілком відповідає національним інтересам України. І ми щиро раді з цього. В тім найпершою нашою турботою було й за-